

Merleriň Ylalaşygy Ýewropa Bileleşiginiň esasy inisiatiwasy bolup durýar, ol energetiki netijeliligi ýokarlandyrmak we energiýanyň gaýtadan dikeldilýän çeşmelerini ornaşdyrmak arkaly 2020-nji ýyla çenli CO₂-niň taşlandylaryny 20% azaltmak boýunça meýletin alnan borçnamalary ýerine ýetirmekde ýerli, sebitleýin we milli häkimiýetleriň tagallalaryny birleşdirýär.

MERLERIŇ YLALAŞYGY-GÜNDOGAR

“Gündogar Hyzmatdaşlyk we Merkezi Aziýa ýurtlarynyň şäherleriniň Merleriň Ylalaşygyna gatnaşmagyna goldaw bermek”

Esasy maglumatlar

Umumy maksatlar:	Taslamanyň maksady Gündogar Ýewropa, Kawkaz we Merkezi Aziýa ýurtlarynyň ýerli häkimiýet edaralarynyň gazylyp alynýan ýangyjga garaşlylygy azaltmak, energiýa üpjünçiliginiň howpsuzlygyny gowulandyrmak boýunça olaryň tagallaryna goldaw bermek hem-de olara howanyň üýtgemeginiň netijelerini gowşatmaga has işjeň gatnaşmaga mümkinçilik bermek bolup durýar.
Ýörite maksatlar:	Taslamanyň maksady ýörlü häkimiýetlere Merleriň Ylalaşygyna goşulmaga ýardam etmekden hem-de Durnukly energetik ösüş boýunça hereketleriň meýilnamalaryny (DEÖHM) işläp düzmäge we ornaşdyrmaga goldaw bermekden ybarat. Esasy wezipe energiýanyň gaýtadan dikeldilýän çeşmeleriniň peýdalanyşlyny artdyrmagyň we energetiki netijeliligi ýokarlandyrmagyň netijesinde ýerli häkimiýet edaralary tarapyndan CO ₂ -niň taşlandylaryny düýpli azaltmagyň hasabyna ýaşayş-durmuşyň hilini gowulandyrmakdan ybarat.
Benefisiariý ýurtlar:	Ermenistan, Azerbaýjan, Belarus, Gruzija, Gazagystan, Gyrgyzstan, Moldova, Täjigistan, Türkmenistan, Ukraina we Özbegistan
Esasy maksatlaýyn toparlar:	• Ýerli häkimiýetler edaralary (bar bolanlar hem-de potensial gol çekýänler) • Hökümetiň Milli / Ýerli edaralary (Ylalaşygyň potensial utgaşdyryjylary hökmünde) • Ýerli häkimiýet edaralarynyň ulgamlary (bar bolanlar hem-de Ylalaşygyň potensial tarapdarlary) • Hemaýatkärler we maliýe institutlary • Beýleki gyzyklanma bildirýän taraplar (hökümete dahylsyz guramalar, energetiki agentlikler, hususy sektor, okuw mekdepleri we ş.m.) • Raýatlar
Taslamanyň ýolbaşçysy:	Ýewropa Komissiyasynyň Ösüş we hyzmatdaşlyk boýunça Baň Direktoraty-EuropeAid
Potratçy & konsorsium lideri:	Energy Cities – öz energetiki geljegini döredýän ýerli häkimiýet edaralarynyň Ýewropa Assosiasiyasy www.energy-cities.eu
Konsorsiumyň agzalary:	Ýerli häkimiýetleriň Ýewropa Assosiasiyasy "Climate Alliance" www.climatealliance.org “Ukrainanyň energiýa taýdan netijeli şäherleri” Assosiasiyasy www.enefcities.org.ua/en Merkezi Aziýanyň Sebitleýin Ekologik Merkezi (MASEM)

Merleriň Ylalaşygy-Gündogar taslamasynyň gysgaça beýany

Taslamanyň çäklerindäki iş dört sany esasy wezipäni ýerine ýetirmäge gönükdirilendir:

1. **Ilerletme** – Gol çekýänleriň we goldaw berýän düzümleriň sanyny düýpli artdyrmak bilen Merleriň Ylalaşygyny ähli ýurtlarda-benefisiarlarda meşhur inisiatiwa etmek;
2. **Potensialy ýokarlandyrmak boýunça treningler we seminarlar** – ýerli häkimiýetlere öz üstüne alan borçnamalary ýerine ýetirmäge kömek edýän we Ylalaşygyň Utgaşdyryjylaryna we Tarapdarlaryna öz maksatlaýyn toparlaryna ýokary hilli hyzmatlary etmäge mümkinçilik berýän amaly sapaklar.
3. **Goldaw beriş gullugy** – Ylalaşyga goşulmaga ýa-da oňa goldaw bermäge gyzyklanma bildirýän ähli taraplara (şäherlere, sebitleýin häkimiýetlere, assosiasiýalara we başg.) maglumatlary bermek, Gol çekenlere olaryň DEÖHM-ni taýýarlamak we ornaşdyrmak boýunça işde zygiderli goldaw bermek hem-de Territorial Utgaşdyryjylar bilen hyzmatdaşlygyň netijeli ulgamlarynyň ösdürilmegini höweslendirmek.
4. **Maliýe institutlary bilen gatnaşyk** – gol çekenlere özlerniň borçnamalaryny, hususan-da, DEÖHM-e maýa goýumlary maliýeleşdirmek ulgamyndaky borçnamalaryny ýerine ýetirmekte kömek etmek maksady bilen maliýe institutlarynyň pudagara birleşigini döretmek. Benefisiarleri, ýerli we sebitleýin düzümleri, hemaýatkärleriň we Ýewropa Bileleşiginiň degişli wekiliýetleriniň wekillerini we beýleki gyzyklanma bildirýän taraplary özara baglanyşdyrmak boýunça iş. Maliýe taýdan gyzyklanma bildirilýän taslamalary kesgitlemäge kömek etmek.

Merleriň Ylalaşygy-Gündogar taslamanyň edara jaýy we onuň dört sany esasy bilermeni (Kiýewde, Tbiliside, Ýerewanda we Almatyda işleýän) Merleriň Ylalaşygynyň Brýusseldäki Edara jaýy we Ýewropa Komissiyasynyň ösüş we hyzmatdaşlyk boýunça Baş Direktoratynyň gözegçiligi astynda işleýän Birleşen Barlag merkezi bilen ýakyndan hyzmatdaşlyk edýärler.

Garaşylýan netijeler

Taslama tamamlanan wagtynda biz şu aşkdaky netijeleriň alynmagyna garaşýarys:

- Merleriň Ylalaşygy howanyň üýtgemeginiň netijeleri we durnukly energiýa ulgamyndaky çözümler babatda raýatlaryň habarlylyk derejesini ýokarlandyrmak bilen bir wagtda Gol çekenleriň sanyny düýpli artan tutuş sebitde gowy tanalýan we düýpli inisiatiwa bolmaly.
- Gol çekenler öz borçnamalaryny ýerine ýetirmek, zerur bolan potensialy döretmek we Durnukly energetiki ösüş boýunça hereketleriň meýilnamasynda we Taşlandylaryň Kadastrynda göz önünde tutulanlara laýyklykda durnukly energiýa ulgamynda strategiýalary ornaşdyrmak üçin başariýarlyk derejesine ýetmeli.
- Şäher territoriýalarynyň potensialynyň artdyrylmagy we Durnukly energetiki ösüş boýunça hereketleriň meýilnamalarynyň döredilmegi ýerli we beýleki maliýe gurallary, mysal üçin, maýa goýum gaznalary, hususan-da, Goňuşuýlygyň Maýa Goýum Gaznasy (GMGG) we Merkezi Aziýanyň Maýa Goýum Gaznasy (MAMGG) ýaly maliýeleşdirmäniň çeşmeleriniň elýeterli bolmagyny ýeňilleşdirýär.
- Hemaýatkärleriň çekilmegi we maýa goýumlaryň höweslendirilmegi netijesinde Durnukly energetiki ösüş boýunça hereketleriň meýilnamasyna goşulan hereketler maýa goýumlar üçin özüne çekiji bolýar, bu bolsa ýeterlik maliýe goldawyny tapmaga mümkinçilik berýär.
- Ylalaşyga Gol çekenleriň ýerine ýetiren hereketleri boýunça statistik maglumatlaryň toplanmasy we neşir edilmesi amala aşyrylýar (gol çeken şäherleriň territoriýasynda bar bolan raýatlaryň sany, CO₂-niň taşlandylaryny azaltmak, energiýany öndürmek we sarp etmek boýunça mukdarlaýyn maglumatlar, DEÖHM-ni ýerine ýetirmek boýunça esasy maglumatlar we başg.).
- Gyzyklanma bildirýän taraplar we edaralar- Ylalaşygyň tarapdarlary kabul edilen çäreleri amala aşyrmakda möhüm hyzmatdaşlar bolup durýar.
- Raýatlaryň sosial we maddy hal-ýagdaýyny gowulandyrmaga tendensiýa (ol iş orunlaryny döretmek, telekeçiligi we täzelikçiligi ösdürmek, jemgyýetçilik hyzmatlaryny we infrastrukturalary kämilleşdirmek, daşky gurşawy sagdynlaşdyrmak, sosial ýaşayyş jaýlaryny durmak, energiýanyň ekologik taýdan arassa görnüşlerini elýeterli etmek we ş.m. arkaly ýaşayyş derejesini gowulandyrmak bilen bagly).

Bu resminamanyň mazmunyndan ýeke-täk jogapkär, Şäher häkimleriniň bileleşiginiň gündogar dolandyryş merkezi bolup durýar. Ol Ýewropa Bileleşiginiň pikirini görkezmän biler. Ýewropa Topary şu ýerdäki maglumatlaryň ulanylyşyndan ýüze çykyp biljek netijeler üçin ýa-da tekstiň taýýarlanmagynda seresaply bolnandygyna garamazdan, onda galan bolmagy mümkin ýalňyşlyklar üçin jogapkärçilik kabul etmeýär. Şäher häkimleriniň bileleşiginiň gündogar dolandyryş merkezi Ýewropa Toparynyň DG DEVCO guramasynyň maliýe goldawy bilen döredildi. Oňa "Energy Cities" bileleşigi ýolbaşçylyk edýär we "Ukrainanyň energiýa tygşytlaýyş şäherleri" bileleşigi Climate Alliance, NL Gullugy we Orta Aziýa Sebit gurşaw merkezi gatnaşýarlar.

- Energetiki hyzmatlaryň elýeterliligini ýokarlandyrmak we olary kämilleşdirmek (“ýangyç garyplygyny” peseltmek) tendensiýasy.

Bu resminamanyň mazmunyndan ýeke-täk jogapkär, Şäher häkimleriniň bileleşiginiň gündogar dolandyryş merkezi bolup durýar. Ol Ýewropa Bileleşiginiň pikirini görkezmän biler. Ýewropa Topary şu ýerdäki maglumatlaryň ulanylyşyndan ýüze çykyp biljek netijeler üçin ýa-da tekstiň taýýarlanmagynda seresaply bolnandygyna garamazdan, onda galan bolmagy mümkin ýalňyşlyklar üçin jogapkärçilik kabul etmeýär. Şäher häkimleriniň bileleşiginiň gündogar dolandyryş merkezi Ýewropa Toparynyň DG DEVCO guramasynyň maliýe goldawy bilen döredildi. Oňa "Energy Cities" bileleşigi ýolbaşçylyk edýär we "Ukrainanyň energiýa tygşytlaýjy şäherleri" bileleşigi Climate Alliance, NL Gullugy we Orta Aziýa Sebit gurşaw merkezi gatnaşýarlar.